

Vergaderjaar 2008–2009

31 804

Wijziging van de Mediawet 2008 in verband met onder meer de erkenning en de financiering van de publieke omroep

E

VERSLAG VAN EEN SCHRIFTELIJK OVERLEG

Vastgesteld 29 juni 2009

De vaste commissie voor Onderwijs, Cultuur en Wetenschapsbeleid¹ heeft ter voorbereiding van de plenaire behandeling van wetsvoorstel 31 804 de minister van Onderwijs, Cultuur en Wetenschap per brief van 23 juni 2009 om een aantal stukken verzocht.

De minister heeft op 26 en 29 juni 2009 de informatie gestuurd.

De commissie brengt bijgaand verslag uit van het gevoerde schriftelijk overleg.

De griffier van de vaste commissie voor Onderwijs, Cultuur en Wetenschapsbeleid,
Warmolt de Boer

¹ Samenstelling:

Schuurman (CU), Holdijk (SGP), Dupuis (VVD), Dölle (CDA) (voorzitter), Tan (PvdA) (vice-voorzitter), Meulenbelt (SP), Ten Hoeve (OSF), Linthorst (PvdA), Biermans (VVD), Essers (CDA), Schouw (D66), Leijnse (PvdA), Thissen (GL), Slager (SP), Goyert (CDA), De Boer (CU), Asscher (VVD), Hillen (CDA), Laurier (GL), Hermans (VVD), Ten Horn (SP), Meurs (PvdA), Leunissen (CDA), Koffeman (PvdD), Kuiper (CU), Lagerwerf-Vergunst (CU), Vliegenthart (SP), Yildirim (Fractie-Yildirim) en Flierman (CDA)

BRIEF AAN DE MINISTER VAN ONDERWIJS, CULTUUR EN WETENSCHAP

Den Haag, 23 juni 2009

Ter voorbereiding op de plenaire behandeling van de Erkenningenwet (Kamerstuk 31 804, A) op 30 juni a.s. in de Eerste Kamer zou de commissie graag beschikken over de volgende stukken:

- de aangekondigde rapportage over topinkomens bij de publieke omroep
- de beloningscode publieke omroep
- de uitkomsten van het onderzoek van het Commissariaat voor de Media naar aanleiding van berichtgeving in de NRC (d.d. 13 juni jl.) over misstanden bij de publieke omroep en overtredingen van de gedragscode NPO.

Ik verzoek u vriendelijk deze stukken voor vrijdag 26 juni 12:00 aan de Eerste Kamer te doen toekomen.

Vice-voorzitter van de commissie voor Onderwijs, Cultuur en Wetenschapsbeleid,
I. Y. Tan

BRIEF VAN DE MINISTER VAN ONDERWIJS, CULTUUR EN WETENSCHAP

Aan de Voorzitter van de Eerste Kamer der Staten-Generaal

Den Haag, 26 juni 2009

Bij brief van 23 juni jl. heeft de vice-voorzitter van de commissie voor Onderwijs, Cultuur en Wetenschapsbeleid van uw Kamer mij, ter voorbereiding op de plenaire behandeling van de Erkenningenwet (31 804), verzocht om een aantal stukken voor vrijdag 26 juni 12.00 aan de Eerste Kamer te doen toekomen.

Met deze brief voldoe ik aan de verzoeken om de aangekondigde rapportage over topinkomens bij de publieke omroep¹ en de beloningscode publieke omroep¹, toe te sturen. Tevens doe ik daarmee mijn eerdere toezegging gestand om uw Kamer over beide onderwerpen te informeren. Tegelijkertijd met deze brief verstuur ik ook een brief aan de Tweede Kamer waarin wordt ingegaan op beide onderwerpen. Over het derde verzoek zal ik u separaat informeren.

In het eerste deel van mijn brief ga ik in op de bevindingen van het Commissariaat, die op 25 juni jl. aan mij zijn toegestuurd. Inmiddels is door de raad van bestuur van de publieke omroep een nader uitgewerkt voorstel aan mij voorgelegd (bijgevoegd). In het tweede deel zet ik uiteen hoe ik het voorstel voor een beloningskader beoordeel op zijn verschillende onderdelen.

1. Rapportage Commissariaat

Beloningen

Net als vorig jaar heeft het Commissariaat een overzicht gemaakt van de gegevens die op grond van de Wet openbaarmaking uit publieke middelen gefinancierde topinkomens (Wopt) in de financiële jaarverslagen 2008 van de omroepen zijn opgenomen. De rapportage (bijgevoegd) gaat over het jaar 2008, waarbij ook wordt vergeleken met de voorafgaande jaren. Om de gegevens vergelijkbaar te maken heeft het Commissariaat de «bijzondere» gevallen naast elkaar gelegd en er uit gefilterd. Na deze herberekening zijn er in 2008 dan 37 functionarissen die boven de Wopt-norm 2008 (€ 181 000) uitkomen. Vergeleken met 2007 is dat een vermindering van 7 functionarissen.

Uit het tweede overzicht, dat is uitgesplitst naar functie, zou kunnen worden opgemaakt dat het aantal bestuurders/directieleden dat boven de Wopt-norm uitkomt iets is gestegen. Dat is echter niet een geheel juist beeld. Zo worden bij NPO 4 leden van de raad van bestuur opgevoerd. Dat heeft te maken met het aantreden van een nieuwe voorzitter (en het in de loop van dat jaar aftreden van de oude voorzitter). Die nieuwe voorzitter heeft op mijn aandringen echter wel genoegen genomen met een fors lager belastbaar loon dan zijn voorganger. Bij NOS RTV is een directeur opgenomen die door uitbetaling van vakantiegeld en een bonus net boven de Wopt-norm komt. Bij de VARA overschrijdt een uit dienst tredend directeur de Wopt-norm vanwege uitbetaling vakantiedagen en overige voorzieningen. Het algemene beeld is dat nieuw benoemde bestuurders rond de Wopt-norm of daaronder, maar dan zijn ze niet zichtbaar in dit overzicht, worden beloond. Alleen voor de bestuurders die al langer zitten bestaat een wat ander beeld, maar dat heeft te maken met het feit dat zij in andere tijden zijn aangesteld en andere arbeidsvoorwaarden hebben kunnen afspreken. Ik constateer dat mijn oproep om,

¹ Ter inzage gelegd op de afdeling Inhoudelijke Ondersteuning onder griffie nr. 144382.

vooruitlopend op wetgeving die wordt voorbereid door de minister van Binnenlandse Zaken en Koninkrijksrelaties, de beloningen van bestuurders te matigen voorzichtig – maar nog niet voldoende – effect begint te sorteren.

Presentator VARA

Bij de beantwoording van de schriftelijke vragen van het Tweede Kamerlid Bosma¹ heb ik aangegeven dat ik na ontvangst van de rapportage van het Commissariaat de Tweede Kamer zal informeren over de gegevens van een presentator bij de VARA. Uit de rapportage blijkt dat op grond van de Wopt de VARA in de jaarstukken 2008 een presentator vermeldt die een beloning ontvangt van € 418 000. Om te kunnen vergelijken met 2007 heeft de VARA aangegeven dat die functionaris in het jaar 2007 van de VARA een beloning ontving van € 201 000. Om de gegevens vergelijkbaar te maken zou voor 2007 de beloning met € 225 000 moeten worden verhoogd, aldus de VARA. In 2007 werkte deze presentator ook voor andere omroepen. Vanaf 2008 werkt deze presentator exclusief voor de VARA.

Ontslagvergoeding

Het Commissariaat constateert dat van de zes ontslagvergoedingen er vijf functionarissen boven de Wopt-norm komen door deze ontslagvergoeding. Vier van deze vergoedingen vloeien voort uit de Sociale Begeleidingsregeling AKN. De andere twee gevallen zijn in onderling overleg afgesproken. Het is de taxatie van de leiding (directie of bestuur) van de betreffende omroep geweest dat de getroffen regelingen bij de ingezette beleidswijzigingen en daaruit voortvloeiende reorganisatie nodig en proportioneel waren. Ik onthoud me van een oordeel of deze taxatie juist is. Als ik echter naar de hoogte van sommige voorzieningen kijk, baart me dat wel zorgen.

Een eerste stap in de goede richting wordt echter gezet in het beloningskader voor presentatoren (zie hierna), waar een ontslagvergoeding in principe wordt gemaximeerd op een jaarsalaris. Over dit onderwerp is onlangs door de adviescommissie rechtspositie politieke ambtsdragers (commissie Dijkstal) het advies «*Ontslagvergoedingen, gebruik en normering*» uitgebracht. Het kabinet zal daarover op korte termijn een standpunt innemen. Het onderwerp kan dan worden meegenomen in het wetsvoorstel *Normering uit publieke middelen gefinancierde beloning topfunctionarissen* dat wordt voorbereid door de minister van Binnenlandse Zaken en Koninkrijksrelaties. Deze regeling gaat gelden voor bestuurders in de semipublieke sector. Daarna zal ik kijken of ook het beloningskader voor presentatoren etc. daarop moet worden aangepast.

Interimbestuurders of -managers

Voor de volledigheid merk ik op dat het kabinet interim-bestuurders of managers ook als geadresseerden van het normeringsbeleid voor bestuurders beschouwt. Verdere criteria daarvoor worden nog uitgewerkt.

2. Beloningskader

Op mijn verzoek en vooruitlopend op een wettelijke regeling is de publieke omroep eind vorig jaar begonnen met het ontwerpen van een beloningskader voor presentatoren, deejays etc. Het voorstel dat er nu ligt is in goed overleg tussen de raad van bestuur, de omroepen en de Commissie Integriteit Publieke Omroep (CIPO) tot stand gekomen. Het heeft daardoor ook draagvlak gekregen.

¹ Aangangsel van de Handelingen II, 2008/09, nr. 2804.

Op mijn aandringen is er ten opzichte van de eerdere versie nog wel een aanpassing aangebracht in het te hanteren normbedrag en heeft verdere aanscherping plaats gevonden. Ik vind dat er een evenwichtig beloningskader tot stand is gebracht dat recht doet aan de verschillende eisen die daaraan gesteld worden: verschillende schalen, toetsbare criteria, geen opwaartse werking, een bovengrens die in lijn is met het kabinetsbeleid en een uitzonderingsprocedure op grond van heldere criteria die niet binnen de macht van de werkgever/omroep ligt maar de verantwoordelijkheid is van de raad van bestuur. Bovendien geldt het kader niet alleen voor arbeidsovereenkomsten, maar ook voor andere (opdracht)overeenkomsten waarbij er sprake is van een (arbeids)relatie met een bepaalde omroep. Tenslotte is voorzien in een ontslagvergoedingsregeling.

Status beloningskader

Op grond van het nieuwe artikel 2.3, vierde lid, van de Mediawet 2008, dat binnenkort in uw Kamer wordt behandeld, dient de raad van bestuur van de publieke omroep een beloningskader op te stellen voor medewerkers die buiten de van toepassing zijnde collectieve arbeidsovereenkomst een beloning ontvangen. Dit wordt korthedshalve door de raad van bestuur gedeut met het opschrift *Het beloningskader Presentatoren in de Publieke Omroep* (BPPO). Dit beloningskader dient, na inwerkingtreding van de Erkenningenwet, door mij te worden goedgekeurd. Op grond van artikel 2.60 van de Mediawet 2008 is het beloningskader bindend voor de omroepen. Daarmee wordt een duidelijke wettelijke verankering gegeven.

Criteria en categorie-indeling

Het BPPO bevat criteria op basis waarvan punten kunnen worden toegekend. De criteria zijn gerangschikt rond drie kernfactoren: complexiteit, impact en omvang. Per kernfactor is dat nader uitgewerkt. Onder complexiteit wordt gekeken naar de mate van creatieve inbreng van de presentator in het programma, de mate van diepgang, specialistische benadering en/of zeer brede maatschappelijke kennis bij de behandeling van de onderwerpen in het programma. Tenslotte wordt gekeken naar de frequentie waarmee de betrokken presentator programma's maakt, de doorlooptijd en de lengte van het programma. Onder impact en omvang wordt gekeken naar de mate waarin het publiek door het programma en/of de presentator wordt bereikt, in welke mate de presentator bijdraagt aan het imago van de publieke omroep en het belang voor de presentator voor het voortbestaan van het programma.

De waardering van de verschillende onderdelen leidt tot een indeling in een van de drie categorieën A, B en C of tot de conclusie dat een presentator niet onder het BPPO moet worden gebracht, maar gewoon onder de CAO valt. Iedere categorie kent zijn eigen maximumnormsalaris. Voor categorie A wordt als maximumnormsalaris een bedrag van € 120 000 gehanteerd. Voor categorie B een bedrag van € 150 000 en voor categorie C een bedrag van € 181 000. Op deze manier wordt voorkomen dat iedereen «automatisch» op het hoogste bedrag gaat zitten. Het besluitvormingsproces en de verantwoording daarover is procedureel vastgelegd.

Normbedrag categorie C

In een eerdere versie van het beloningskader was sprake van een aanzienlijk hoger normbedrag voor categorie C. Een combinatie van een hoog normbedrag en een uitzonderingsmogelijkheid vond ik echter niet aanvaardbaar. In het overleg met de publieke omroep over het beloningskader heb ik voorgesteld aan te sluiten bij het normsalaris dat recent door

de minister van Binnenlandse Zaken en Koninkrijksrelaties aan de Tweede Kamer is gemeld (peildatum 2009 € 181 773)¹. De publieke omroep heeft dit voorstel gevolgd. Het normsalaris dat in het BPPO wordt gehanteerd bedraagt € 181 000 te vermeerderen met een onkostenvergoeding en de werkgeversbijdrage van het pensioen. Omdat het normsalaris fors omlaag is gebracht, acht ik een uitzonderingsprocedure acceptabel, mits voorzien van de nodige waarborgen en mits deze leidt tot slechts enkele uitzonderingen.

Uitzonderingsprocedure

Het beloningskader bevat een uitzonderingsprocedure, die zeer robuust is vormgegeven. Het besluitvormingsproces is met de nodige procedurele waarborgen omkleed. In het voorstel wordt bijvoorbeeld niet het principe van «pas toe of leg uit» gehanteerd. Dat principe gaat er van uit dat wordt uitgelegd waarom het kader niet wordt gevolgd. Op grond van het BPPO moet echter in alle gevallen het beloningskader worden gevolgd, ook indien men in aanmerking wil komen voor een hogere beloning dan het normbedrag. De procedure op grond waarvan boven het normbedrag kan worden beloond is niet aan de omroep zelf, maar is de verantwoordelijkheid van de raad van bestuur.

Om naar boven te mogen afwijken van het hoogste normsalaris (categorie C) is schriftelijke toestemming van de raad van bestuur vereist. Daartoe moet een omroep een schriftelijk en degelijk gemotiveerd verzoek bij de raad van bestuur indienen. De presentator moet al voldoen aan de criteria om voor categorie C in aanmerking te komen. De raad van bestuur toetst of zich zodanig uitzonderlijke omstandigheden voordoen dat een afwijking gerechtvaardigd is. Daarbij worden vier extra toetsfactoren gehanteerd:

- er is sprake van een uniek talent bij de betrokken presentator;
- niet kunnen aantrekken/behouden van de presentator zal naar verwachting schadelijk zijn voor het publieke karakter van de omroep;
- de publieke omroep zal bij het niet kunnen aantrekken/behouden van de betrokken presentator qua bereik (naar verwachting) relevante verliezen lijden;
- er is aantoonbaar sprake van concurrentie met (een) niet publieke omroep(en) om de betrokken presentator aan de publieke omroep te (blijven) binden.

Er moet aan ten minste twee van de vier genoemde omstandigheden worden voldaan om zich tot de raad van bestuur te kunnen wenden. Van die twee omstandigheden moet er in elk geval één vallen onder laatste twee toetsfactoren. Door deze regeling kan er in voorkomende gevallen rekening worden gehouden met de belangrijke rol die een zeer beperkt aantal presentatoren voor de publieke omroep heeft.

Deze uitzonderingsmogelijkheid is in mijn ogen met voldoende waarborgen omkleed en zal, zo is mij verzekerd, alleen voor zeer bijzondere gevallen worden gehanteerd. Ik kan met de mogelijkheid om uitzonderingen te maken instemmen onder voorwaarde dat deze uiteindelijk slechts voor een handvol presentatoren gaat gelden.

Opslag

In sommige gevallen, waar er geen sprake is van een arbeidsovereenkomst maar van een opdrachtovereenkomst, kan volgens het BPPO een opslag worden toegekend bovenop het normsalaris van € 181 000. Die opslag wordt verleend omdat degene met wie de overeenkomst is aangegaan zelf bepaalde zaken zoals een pensioenvoorziening en arbeidsongeschiktheidsverzekering moet kunnen regelen. Een presentator die voor

¹ Zie de brief van de minister van Binnenlandse Zaken en Koninkrijksrelaties aan de Tweede Kamer d.d. 23 juni 2009, kenmerk 2009-0000335503.

een omroep werkt op basis van een opdrachtovereenkomst wordt daarmee in eenzelfde positie gebracht als de presentator die op basis van een arbeidsovereenkomst werkzaamheden verricht voor een omroep. Feitelijk zijn de netto-inkomsten voor beide typen presentatoren (en de kosten voor een omroep) daarmee nagenoeg gelijk.

Zolang het basisbedrag onder het normsalaris blijft kan een omroep daar zelf, op basis van de criteria, over beslissen en is het is niet nodig om dergelijke besluiten via de raad van bestuur te laten lopen. Natuurlijk dient die procedure wel te worden doorlopen als een omroep van plan is een opdrachtovereenkomst te gaan sluiten die uitgaat van een hoger bedrag dan het normsalaris.

Voor een presentator werkzaam met een Verklaring arbeidsrelatie¹ (VAR) of vanuit een BV met een VAR directeur groot aandeelhouder is het BPPO niet van kracht. Een dergelijke presentator wordt namelijk niet als medewerker van de publieke omroep beschouwd, maar als zelfstandig ondernemer. Het BPPO legt daar echter wel een inspanningsverplichting aan de omroepen op, om beloningen vast te stellen die in lijn liggen met de hiervoor genoemde bedragen.

Bij de evaluatie van de werking van het BPPO wil ik wel terug zien dat omroepen aan hun inspanningsverplichting voldoen. Ook moeten omroepen zich verantwoorden voor hun afwegingen om overeenkomsten aan te gaan die leiden tot beloningen boven de gestelde normbedragen.

Ontslagvergoeding

De ontslagvergoeding bij onvrijwillig ontslag bedraagt op basis van het BPPO maximaal een jaarsalaris, tenzij dit in de (bijzondere) omstandigheden van het geval kennelijk onredelijk is.

Niveau besluitvorming

Het BPPO schrijft voor dat de directie van een omroep de enige bevoegde instantie is om de beloning van een presentator die valt onder het BPPO, vast te stellen. Daarmee is het niet meer mogelijk dat over dit soort zaken op een lager niveau besluitvorming plaats vindt.

Als een directie van een omroep naar boven wil afwijken van het hoogste normsalaris (categorie C) moet er een schriftelijk en onderbouwd verzoek worden ingediend bij de raad van bestuur. De raad van bestuur neemt over het verzoek een bindend besluit.

Evaluatie

Met de raad van bestuur worden afspraken gemaakt over een jaarlijkse rapportage van de werking van het beloningskader. Bovendien zal ik regelmatig laten evalueren of de doelstellingen van het beloningskader zijn bereikt. Daartoe is in het beloningskader een bepaling opgenomen.

Toezicht

Het toezicht op de naleving van het beloningskader ligt in eerste instantie bij de raad van bestuur van de publieke omroep (daarin ondersteund door de CIPO). Indien een omroep inbreuk maakt op bindende besluiten van de raad van bestuur (en het beloningskader is zo'n bindend besluit) kan de raad van bestuur overgaan tot inhouding van budget. Als met de schending van het beloningskader ook de wet wordt overtreden kan het Commissariaat boetes opleggen. Geld dat in strijd met het bepaalde bij of

¹ Een VAR wordt voor maximaal een jaar afgegeven door de belastingdienst. Jaarlijks wordt dus opnieuw beoordeeld of iemand als zelfstandig ondernemer kan worden aangemerkt.

krachtens de Mediawet 2008 worden gebruikt, vordert het Commissariaat terug. Eventuele verdere uitwerking van het handhavingsbeleid zal ik mede in het licht van het wetsvoorstel *Normering uit publieke middelen gefinancierde beloning topfunctionarissen* en de praktische toepassing van het beloningskader, bezien.

Alles overziend kom ik tot de conclusie dat het voorstel voor dit beloningskader mijn goedkeuring kan verkrijgen zodra de grondslag daarvoor in de Mediawet 2008 in werking is getreden. De doelstelling van het matigen van beloningen van presentatoren bij de publieke omroep kan via het beloningskader gerealiseerd worden. Het lijkt me geraden daarmee nu zo snel mogelijk aan de slag te gaan.

De minister van Onderwijs, Cultuur en Wetenschap,
R. H. A. Plasterk

BRIEF VAN DE MINISTER VAN ONDERWIJS, CULTUUR EN WETENSCHAP

Aan de Voorzitter van de Eerste Kamer der Staten-Generaal

Den Haag, 29 juni 2009

Bij brief van 23 juni jl. heeft de vice-voorzitter van de Commissie voor Onderwijs, Cultuur en Wetenschapsbeleid van uw Kamer mij, ter voorbereiding op de plenaire behandeling van de Erkenningenwet (31 804), verzocht een aantal stukken aan de Eerste Kamer te sturen.

Hierbij ontvangt u het derde en laatste stuk; de uitkomsten van het onderzoek van het Commissariaat voor de Media (Commissariaat) naar aanleiding van berichtgeving in de NRC (d.d. 13 juni jl.) over misstanden bij de publieke omroep en overtredingen van de gedragscode NPO¹. Tevens ontvangt u hierbij de rapportage van de Commissie Integriteit Publieke Omroep (CIPO)¹.

Ik heb zowel het Commissariaat als de CIPO – via de raad van bestuur van de publieke omroep – gevraagd om een onderzoek naar de zaken die in het artikel in de NRC de revue passeren, omdat een deel daarvan raakt aan de eigen *Richtlijnen en Regelingen goed bestuur en integriteit* (de gedragscode) van de publieke omroep.

1 Overtredingen van de Mediawet: uitkomsten onderzoek Commissariaat voor de Media.

Het Commissariaat concentreert zich in zijn onderzoek op vier zaken; de TROS en het kinderprogramma Bibaboerderij, de KRO en het programma Leescoupé, BNN en de vergoedingen aan haar voorzitter/presentator en zijn inkomsten uit nevenactiviteiten en tot slot de leningen van omroepen aan het inmiddels failliete facilitaire bedrijf Kalános. De andere passages in het artikel van de NRC raken aan de eigen gedragscode van de publieke omroep. Deze komen in de volgende paragraaf uitgebreider aan de orde.

In de zaken rond het kinderprogramma Bibaboerderij (TROS) en het programma de Leescoupé (KRO) stuit het Commissariaat op feiten die wijzen in de richting van het overtreden van de Mediawettelijke regels (in het bijzonder voor sponsoring). Het Commissariaat vervolgt zijn onderzoek op basis van de procedure (horen van partijen, voornemen tot sanctie uitbrengen etc.) die daarvoor is vastgesteld. Een definitief eindoordeel over beide zaken kan het Commissariaat daarom nu nog niet uitspreken.

In de kwestie BNN constateert het Commissariaat dat er weliswaar onhandig is geopereerd, maar dat de grenzen van de Mediawet niet zijn overschreden. De CIPO is in deze zaak inmiddels een onderzoek gestart naar mogelijke strijdigheden met de eigen gedragscode van de publieke. Mocht de gedragscode niet zijn nageleefd dan kan de CIPO een aanbeveling doen, aan de raad van bestuur, om BNN een sanctie op te leggen. De raad van bestuur heeft de volgende sanctiemogelijkheden: (1) de bevoorschotting van een omroep verminderen of beëindigen, (2) maximaal 15% van het budget van de omroep inhouden.

BNN heeft inmiddels overigens lering getrokken uit de situatie en maatregelen genomen. Het salaris voor presentatiewerkzaamheden van de voorzitter/presentator wordt verlaagd en de inkomsten van zijn nevenactiviteiten worden teruggestort op de rekening van BNN.

¹ Ter inzage gelegd op de afdeling Inhoudelijke Ondersteuning onder griffie nr. 144382.01.

Bij de leningen aan het facilitaire bedrijf Kalános heeft het Commissariaat destijds al opgetreden en aanwijzingen gegeven die door de betrokken omroepen zijn opgevolgd. Deze zaak is daarmee afgesloten.

2 Strijdigheden met gedragscode publieke omroep: uitkomsten onderzoek CIPO

De CIPO loopt in haar rapportage over mogelijke strijdigheden met de gedragscode publieke omroepen zeven zaken langs. Kwesties die voor 1 januari 2006 speelden laat zij buiten beschouwing, omdat de gedragscode toen nog niet in werking was getreden.

Deze oudere kwesties betreffen de gang van zaken bij de NMO en het bedrijf Kalános (zie hiervoor paragraaf 1 van deze brief). Het Commissariaat heeft zich destijds intensief beziggehouden met de problemen bij de NMO en heeft na uitgebreid onderzoek besloten aangifte te doen van strafbare feiten bij het Openbaar Ministerie. Deze heeft de zaak thans in behandeling.

Bij de activiteiten van de TROS rond het kinderprogramma de Bibaboerderij constateert de CIPO geen strijdigheid met de gedragscode. Hier kan wel sprake zijn van een overtreding van de Mediawet, maar dat is een zaak van het Commissariaat (zie ook paragraaf 1 van deze brief).

Over de Leescoupé (KRO) merkt CIPO op dat ideële sponsoring volgens de gedragscode is toegestaan als aan een aantal zaken wordt voldaan (redactionele onafhankelijkheid, op basis van schriftelijke overeenkomst etc.). CIPO onderzoekt of de KRO op deze punten de gedragscode heeft nageleefd. Het Commissariaat onderzoekt, zoals eerder in deze brief gemeld, mogelijke overtredingen van de (sponsorregels van de) Mediawet.

De reizen van producent Rob Hof zijn volgens de CIPO mogelijk strijdig met de gedragscode. Zij heeft een onderzoek ingesteld naar de specifieke reizen die in het artikel in de NRC zijn beschreven en heeft tevens alle omroepen gevraagd inzicht te geven in de gang van zaken rond eventuele reizen en diensten met en door Rob Hof/Hoffilms.

Bij de Joodse Omroep wordt een mogelijke schending van de arbeids-overeenkomst door de oud-directeur van de omroep – op aanbeveling van het Commissariaat aan het bestuur – door een recherchebureau onderzocht. CIPO heeft het bestuur in een eerder stadium geadviseerd over de scheiding van bestuur en toezicht; het bestuur heeft de aanbevelingen ter harte genomen.

Er is in de gedragscode geen specifieke regelgeving over hiërarchische verhoudingen tussen medewerkers, daarom constateert de CIPO bij de benoeming van het hoofd Televisie bij de KRO geen strijdigheden met de gedragscode. Overigens heeft de KRO hierover in haar eigen code wel afspraken opgenomen. De KRO benadrukt dat zij haar eigen code naleeft, omdat er geen sprake is van een hiërarchische verhouding tussen het Hoofd Televisie en zijn partner (presentator bij dezelfde omroep) en dat het niet aannemelijk is dat een dergelijke verhouding zou kunnen ontstaan.

Zoals hierboven al is aangegeven is de CIPO in de zaak BNN en haar voorzitter/presentator inmiddels een onderzoek gestart naar mogelijke strijdigheden met de gedragscode. Het Commissariaat heeft in deze kwestie geen overtredingen van de Mediawet geconstateerd.

3 Salarissen publieke omroep

In het artikel in de NRC wordt ook gewag gemaakt van de discussie over de salarissen bij de publieke omroep. Voor een nadere toelichting hierop verwijs ik u graag naar mijn brief aan uw Kamer van vrijdag 26 juni jl.

4 Reactie

Ik ben het Commissariaat en de CIPO erkentelijk voor de snelle, eerste rapportage over de zaken die in het artikel van de NRC aan de orde zijn gekomen. Hoewel beide organisaties aanduiden welke artikelen van de Mediawet of gedragscode mogelijk zijn overtreden, begrijp ik dat meer tijd nodig is om hierover tot een gefundeerd oordeel te komen. Zodra beide partijen hun onderzoek hebben afgerond zal ik uw Kamer per omme-gaande informeren over de uitkomsten.

In mijn eerdere reactie op de zaken in het artikel in de NRC heb ik aangegeven dat ik – mocht straks blijken dat de Mediawet en de eigen gedragscode niet zijn nageleefd – de praktijken van de omroepen zeer afkeur. Als het Commissariaat overtredingen van de Mediawet constateert moeten er dan ook strenge sancties worden opgelegd. Bij overtreding van een bindende regeling van de eigen gedragscode van de publieke omroep – zonder dat daar een goede verklaring voor is – verwacht ik dat de raad van bestuur van zijn sanctiebevoegdheden gebruik maakt.

Wat de TROS betreft wil ik daar aan toevoegen dat ik het kwalijk vind dat deze omroep in de lopende (2005–2010) en de vorige erkenningperiode (2000–2005) al enkele malen een sanctie heeft gekregen voor overtredingen van de Mediawet.

In 2007 heeft de TROS twee boetes gekregen. Met het betalen van een afkoopsom aan producent Diomedea heeft zij bijgedragen aan het maken van winst door derden (dienstbaarheidsverbod). In de programma's *Lingo*, *Lingo Bingo Show* en *De Grootste Bingo Ooit* was sprake van ongeoorloofde slukreclame. In 2008 is de TROS beboet omdat zij met het programma *Alle fans aan dek* het dienstbaarheidsverbod heeft overtreden. Uit de eerste bevindingen van het Commissariaat rond de Biba-boerderij ontstaat de indruk dat de TROS een mogelijke overtreding vooropgezet heeft gedaan en zelfs heeft vastgelegd dat de supermarkt die betrokken is bij het programma de eventuele boete voor zijn rekening neemt.

In de vorige erkenningperiode was de TROS de omroep die het meest is beboet voor overtredingen van vooral de slukreclame- en sponsorregels. De TROS lijkt het niet zo nauw te nemen met zijn plichten binnen het publieke bestel en daarin een bestendige lijn te ontwikkelen. Ik heb de raad van toezicht en de directie van de TROS laten weten dat ik het van groot belang vind dat de omroep in zijn aanvraag voor de volgende erkenningperiode overtuigend aangeeft dat zij de regels van de Mediawet nauwkeurig zal naleven. Indien zij dit niet doet komt zij niet voor een volgende erkenning in aanmerking.

Ik heb de afgelopen jaren al diverse maatregelen genomen om de zelfregulering van de publieke omroep te vervangen of te versterken. Sinds 1 januari 2009 geldt bijvoorbeeld dat omroepen hun plannen voor nevenactiviteiten (inclusief onderliggende sponsorovereenkomsten) ter goedkeuring aan de raad voor bestuur moeten voorleggen, die ze toetst op mogelijke strijdigheid met het gemeenschappelijk belang van de publieke omroepen. Een overtreding van de Mediawet of de gedragscode is uiteraard niet in belang van de publieke omroep. De raad van bestuur heeft onlangs een kader voor deze toets vastgesteld.

In de Erkenningwet heb ik vanuit het oogpunt van goed bestuur de scheiding van bestuur en toezicht bij een omroep verplicht gesteld. In dezelfde wet wordt tevens bepaald dat de publieke omroep een beloningscode moet opstellen die door mij moet worden goedgekeurd. Het Commissariaat zal bij alle aanvragen voor een nieuwe erkenning beoordelen of de omroep voldoet aan de eisen van goed bestuur.

De CIPO doet vooruitlopend op de evaluatie van de gedragscode die voorzien is voor de tweede helft van 2009 al enkele aanbevelingen. De raad van bestuur heeft mij laten weten snel met de CIPO in gesprek te gaan over de aanbevelingen en mogelijkheden tot aanscherping van de eigen gedragscode.

Ik ga zelf, samen met het Commissariaat en de raad van bestuur van de publieke omroep, op korte termijn na of er extra toezichthoudende en handhavende maatregelen nodig zijn om misstanden in de toekomst te voorkomen.

Tot slot doe ik een dringend op de besturen en raden van toezicht van de omroepen om hun verantwoordelijkheid te nemen, zodat de zaken waarover de NRC heeft bericht spoedig tot het verleden gaan behoren.

De minister van Onderwijs, Cultuur en Wetenschap,
R. H. A. Plasterk